

Nieuwsbrief 2022 – Jaargang 29, nummer 1

Vooraankondiging Algemene Leden vergadering en Voorjaarsbijeenkomst

op zaterdag 21 mei 2022 om 14.00 uur

Locatie: Universiteitsbibliotheek Leiden

Witte Singel 27

2311 BG Leiden

Programma

13.30 uur	Ontvangst
14.00 uur	Algemene Ledenvergadering E. du Perron Genootschap
14.30 uur	Lezing van Léon Hanssen Du Perrons stellingname/houding tegenover het fascisme en nationaalsocialisme van zijn tijd
15.15 uur	Pauze
15.30 uur	Lezing van Hans Visser over Du Perron en Soewarsih Djojopoespito
16.15 uur	Interview door Kees Snoek met Tati Mangunkusumo, de dochter van Soejitno Mangunkusumo, over haar ontmoetingen met E. du Perron
16.30 uur	Borrel

Wilt u zich van tevoren aanmelden? Dit kan door een mail te sturen naar: info@edpg.nl

Mededelingen van het bestuur

- Bij deze nieuwsbrief vindt u de aankondiging van de verschijning van het boek *De onzekerden, E. du Perrons onvoltooide*, bezorgd door Ronald Spoor en Herman Verhaar.
- Alvast voor in de agenda: op 15 oktober 2022 vindt de najaarsbijeenkomst plaats in Museum MORE/Kasteel Ruurlo. Conservator Julia Dijkstra zal deze middag aandacht besteden aan de relatie Willink-Du Perron.

Najaarsbijeenkomst 6 november 2021

De najaarsbijeenkomst kon gelukkig weer “live” gehouden worden in het Huis van het Boek (Meermannomuseum) in Den Haag. Het was een goed bezochte bijeenkomst met lezingen van Daniel Cunin en Graa Boomsma. De teksten van deze lezingen kunt u lezen in het binnenkort te verschijnen Cahiers voor een lezer 55.

Een impressie van de middag en interviews met de sprekers vindt u [hier](#)

Jaarverslag 2020

Waarde leden van het E. du Perron Genootschap, geachte deelnemers aan deze bijeenkomst, duperronnisten en schierbekianen, vrienden van Eddy en vrienden van Bert – ik behoor tot beide groepen – , ik heet u allen hartelijk welkom!

Het doet mij genoegen dat wij ondanks de pandemische tijd die wij doormaken toch de mogelijkheid hebben elkaar te ontmoeten, en niet alleen via een digitale verbinding. Ik ben het Museum Meermannomuseum dan ook erkentelijk voor de geboden gelegenheid.

De pandemie heeft ons genootschap vorig jaar veel parten gespeeld. In maart moest een geplande bijeenkomst, gewijd aan de literaire verbanden tussen Eddy du Perron, Kees

Buddingh' en Paul Léautaud, wegens de corona-uitbraak worden geannuleerd, maar later in het jaar was de situatie al zozeer onder controle dat het Dordrechts Museum zijn poorten weer had geopend en onze bijeenkomst kon doorgaan op 27 september. Tegelijkertijd was er in het museum een tentoonstelling van de Dordtse kunstenaar Jaap Schlee, die getekende schilderijen had gemaakt van en rond Léautaud. Ik hield een voordracht over de connectie Du Perron, Buddingh' en Léautaud, terwijl Buddingh'-biograaf Wim Huijser inging op zijn contact met Jaap Schlee en diens fascinatie voor Paul Léautaud: de aanleiding voor de tentoonstelling en voor onze bijeenkomst die al vele jaren in voorbereiding was. Helaas heeft Jaap Schlee die zelf niet meer kunnen meemaken: hij is in 2016 overleden. Ondanks de beperkingen was het een gezellige bijeenkomst, waarbij we door personeel van het restaurant Art & Dining aan tafeltjes werden bediend; rondlopen was niet geoorloofd. Verder zag op deze bijeenkomst voor het eerst sinds 2008 een bibliofiele uitgave van het EdPG het licht, namelijk het lange gedicht 'In memoriam E. du Perron' van Kees Buddingh', in de vorm van een fraai klein boekje gedrukt door de Houtpers in Wageningen. Al onze leden ontvingen een exemplaar. Op de jaarvergadering werden Arthur van Schendel en ikzelf voor twee jaar herbenoemd als bestuurslid en werd een nieuwe kascommissie ingesteld, bestaande uit Gert Selles en Hans Ruijgers. De financiële situatie van ons genootschap was en is redelijk gunstig, mede omdat er in 2020 en ook dit jaar telkens een fysieke bijeenkomst is uitgevallen, om de ons bekende redenen!

In het jaar 2020 verschenen er twee nummers van *Cahiers voor een lezer*, in maart en oktober. Bovendien kwam in december, op de overgang naar dit jaar, ook een 310 bladzijden tellend boek uit op fraai fotopapier dat maar liefst 800 gram weegt en 25 artikelen over Du Perron bevat, die voor het merendeel eerder zijn verschenen in *Cahiers voor een lezer*. Dit boek, onder de titel *Eddy du Perron: leven volgens de eigen aard*, is rijk geïllustreerd en uitgegeven door de Indische Genealogische Vereniging (IGV). De uitgave is te danken aan een initiatief van ons voormalige bestuurslid John Soedirman, die tevens penningmeester was van de IGV. Dankzij een extra financiële bijdrage van zijn kant hebben we dit boek aan al onze leden kunnen toesturen.

Al onze leden, zei ik. Helaas moet ik daaraan toevoegen dat we in 2020 en ook dit jaar diverse leden hebben verloren. Ik memoreerde vorig jaar al het overlijden van onze oud-voorzitter Frans Bulhof, in augustus. In maart 2020 overleden ook onze leden Gerrit Kothals Altes, 81 jaar, en Bob Zanen, 97 jaar, die nog kort voor zijn dood zijn 60-jarige dochter lid had gemaakt van ons genootschap, en dit jaar hebben we verloren: in april onze oud-penningmeester Wim Hartman, 91 jaar, in juni Betje du Perron-Faber, de weduwe van Alain, enkele weken na haar 75ste verjaardag, en in juli Hans Voorhoeve-Stehouwer, oud 94 jaar. Betje heb ik een dag na haar verjaardag nog gesproken; ik denk met grote dankbaarheid terug aan onze vriendschap en aan de wijze waarop zij en Alain mij als biograaf van Du Perron mij in meer dan één opzicht terzijde hebben gestaan. Alle gestorven oud-leden hier genoemd breng ik een saluut. Tegelijkertijd brengt deze wetenschap van het onvermijdelijke einde ons ook tot bezinning over het voortbestaan van het E. du Perron Genootschap. We zullen moeten blijven streven naar aanwas van nieuwe leden, opdat ons fragiele evenwicht van rond de tachtig leden in stand blijft. Ik roep dan ook iedereen, hier aanwezig, op om een lidmaatschap te overwegen of nieuwe leden aan te brengen.

Zoals elk jaar, vond ook vorig jaar in Tilburg de uitreiking van de E. du Perron-prijs plaats. Deze prijs wordt gefinancierd door Tilburg University, de Gemeente Tilburg en Kunstloc Brabant. De prijs wordt toegekend aan schrijvers, kunstenaars of instellingen die met een cultuuruiting in brede zin een bijdrage leveren aan een inclusieve samenleving. Ook deze prijsuitreiking was als gevolg van de pandemie een halfjaar uitgesteld, tot oktober 2020. Ik heb vorig jaar al kunnen melden dat Ellen Deckwitz de prijs heeft gekregen voor *Hogere Natuurkunde*, volgens de jury 'een fascinerende en onheilspellende dichtbundel, waarin verschillende genres, stemmen en stemmingen met elkaar worden verweven.' Ik berichtte

toen ook dat de negende E. du Perron-lezing zou worden gehouden door Maxim Februari, maar de inhoud van die lezing was mij nog onbekend. Intussen is hij *online* te lezen, wat ik u van harte aanbeveel. De lezing, getiteld 'E. du Perron en de pseudo-identiteiten', begint met een geestige proloog, die ik citeer:

'De schrijver Charles Edgar (Eddy) du Perron had zes pseudoniemen. Zijn vrouw Elisabeth (Bep) Geertruida de Roos had er tweeënhalf. Op een kalme ochtend bij hen thuis kon je, stel ik me zo voor, Eddy du Perron aan de ontbijttafel zien zitten met Elisabeth du Perron. Maar er waren onstuimiger dagen waarop Cesar Bombay er zat met Potomak. En een enkele keer kwam het voor dat meneer Du Perron de gedaante aannam van Angèle Baedens en mevrouw Du Perron die van Hugo Fastenhorst. Dan was alles opeens anders.'

In zijn lezing kraakt Februari enkele harde noten over de tijd waarin wij leven. Zo zegt hij dat 'diversiteit [als begrip] een godsgeschenk [is] gebleken voor academici en belangenorganisaties met belangen, maar het probleem is dat daardoor niemand nog hoort wat elk individu over zichzelf te zeggen heeft.' In het vervolg van zijn lezing zet Februari zich af tegen het groepsdenken, tegen de invloed van het internet, met name Facebook, en de daarmee samenhangende identiteitspolitiek. Hij schrijft: 'Het nieuwe diversiteitsdenken is niet de enige ontwikkeling die de menselijke identiteit in een mal dwingt. Ook die andere eenentwintigste-eeuwse ontwikkeling [in casu het internet] slaat onze persoonlijkheid, ons zelf, plat op het hakblok van de groepsindeling.' Hij preciseert: 'Zelf heb je op het vormgeven van je identiteit nauwelijks invloed: de software en de zoekmachines zijn nu eenmaal niet erg geïnteresseerd in je individualiteit. En dus word je niet langer ingedeeld in groepen die je zelf kunt aanwijzen, je identiteit wordt bepaald door het format van de digitale wereld. Die bepaalt de categorieën en bevolkingsgroepen waarin je wordt ondergebracht.' Gelukkig is er ook nog de literatuur, en 'het uitgangspunt van serieuze literatuur is dat de mens meer behelst dan je van buitenaf kunt zien.'

Vervolgens gaat Februari in op de naamgever van ons genootschap:

'Aan Eddy Du Perron, want over hem hadden we het, bood literatuur de mogelijkheid tot identificatie met een musketier. In zijn kindertijd vereenzelvde hij zich volop met literaire personages; lezen was een manier om een identiteit te ontwikkelen, los van de druk van zijn omgeving. Door te lezen vereenzelvde hij zich met de Graaf van Artagnan, een van de drie musketiers uit de trilogie van Alexandre Dumas. 'D'Artagnan heeft mij een tijdlang eenvoudigweg bezeten', schreef hij erover. Zelf oogde de kleine Du Perron weinig intimiderend, maar met zijn D'Artagnan-imago kon hij zich onderscheiden; de identificatie met de musketier herstelde volgens biograaf Kees Snoek zijn geschonden zelfvertrouwen. Via D'Artagnan ontkwam hij aan zijn dominante vader, zijn onderwijzers en aan de ruwheid van de andere jongens. Hij vluchtte in zijn boekenwereld waarin hij, schrijft Snoek, tenminste "zelf baas" was. Vervolgens identificeerde hij zich niet alleen met romanpersonages van anderen, via zijn pseudoniemen identificeerde hij zich ook nog eens met verschillende affiliaties van zichzelf. Zo schreef de volwassen Eddy Du Perron onder het brallerige pseudoniem W.C. Kloot van Neukema sonnetten over de keukenmeid Agatha en riep hij weer een andere stem in zichzelf op wanneer hij de modernist Duco Perkens aan het woord liet. Mark Zuckerberg en andere identiteitsdenkers zullen ervan gruwen, van de pseudoniemen van Du Perron, al die onsamenhangende zelden, die chaos aan gemoedsstemmingen die niet van buitenaf als gezamenlijke identiteit te begrijpen zijn, maar De Perron bloeide te midden van deze chaos op.'

De verleiding is groot om nog veel meer te citeren uit Februari's E. du Perron-lezing, maar u kunt hem beter zelf lezen. Liever leg ik nu een verband met Bert Schierbeek, die ter illustratie van zijn *compositional novels* graag mocht zeggen dat het leven niet bestaat uit één verhaal, maar wel uit 777 verhalen tegelijkertijd. In een herdenkingsartikel in *De Groene Amsterdammer* (12 juni 1996) werd hij geciteerd met zijn opvatting 'dat het "Ik" als een octopus om zich heen moest grijpen om alles te vatten wat er om je heen en in je gebeurde.' Het 'in memoriam' gaat verder: 'Schierbeeks principiële meerstemmigheid – hij was bovenal een taalverzamelaar die de stemmen van vrienden en kennissen, van boeren

en filosofen optekende – kun je niet tot een keurig verhaaltje terugbrengen. Bovendien zou hij direct relativiserend fronsen zo gauw er deftige literaire etiketten op zijn werk werden geplakt.’ Ook *Het land van herkomst* bevat vele stemmen, met een ik-verteller die zijn vroegere ‘ikken’ voortdurend analyseert en relateert.

We kunnen hierop aansluiten met de Ted-talk van de Nigeriaanse schrijfster Chimamanda Ngozi Adichie, die – in een heel andere context – heeft gewezen op ‘the danger of a single story’, een rede die ik u eveneens aanbeveel. Ik geef nu graag het laatste woord aan

Maxim Februari:

‘Eerlijk gezegd vermoed ik dat de meeste mensen een optelsom zijn van psychische atypischheden; dat is nu eenmaal wat individualiteit betekent. En in die individualiteit willen we gekend worden, maar nooit helemaal, we willen beschreven worden, maar nooit definitief.

De groepsdenkers van dit moment erkennen deze spanning niet: je vindt haar wel op het literaire en erotische terrein van de fictie. En dus, zolang er nog literatuur is, is er nog hoop dat we niet tot een bevolkingsgroep hoeven te behoren.’

Kees Snoek, 6 november 2021

Publicaties

➤ Peter Nijssen - De onvoltooid

Mooie en spannende roman over onvoltooidheid, met verwijzingen naar De Onzekeren van Du Perron en dit artikel van Kees Snoek: 'De romantische bronnen van "De Onzekeren"' (*Cahiers voor een lezer*, nr. 14, juli 2001; ook in: *Eddy du Perron. Leven volgens de eigen aard*, Indische Genealogische Vereniging 2020).

Hieronder twee pagina's uit het boek:

zichzelf' te blijven, aan de smalle mens die voor het schrijverschap kiest, terwijl het familiekapitaal verdampt is, en die alleen aan zijn eigen uitgangspunten wil gehoorzamen en voor kleine parochie preekt.

In die context moet ook de ontwikkeling van de onvoltooid gebleven verhalencyclus 'De onzekeren' gezien worden. In deze keten van aanvankelijk zeventien aaneengesloten verhalen, die gesitueerd waren tussen 1825 en 1932, draaide het in elke afzonderlijke tekst (of 'kroniek', zoals Du Perron het op zeker moment noemde) om het conflict van een personage, laverend tussen weerbaarheid en onzekerheid, met de omstandigheden waarin het verkeerde. Als geheel moest 'De onzekeren' een soort speurtocht worden naar de essenties van het bestaan.

Snoek laat overtuigend zien hoezeer Du Perron zich daarbij in allerlei opzichten heeft laten leiden door de *Chroniques italiennes* van Stendhal. Ook de woest romantische Franse schrijver werd gedreven door documenteerlust en putte voor dat werk uit bestaande kronieken, soms zonder de feiten en de portee van die oude teksten te bewerken, soms door ze te becommentariëren of door ze, als het zo uitkwam, volledig naar zijn hand te zetten, bijvoorbeeld door er zijn romantische ideeën over liefde in uiteen te zetten. In 'Les Cenci' (een van de kronieken) schrijft hij, schrijft Snoek, 'dat de liefde in Spanje een serieuze hartstocht is waarvoor men bereid is alles te offeren, zelfs de ijdelheid'. In die kronieken van Stendhal leidt menige liefdesaffaire dan ook tot 'geweld, moord, zelfmoord of zelfs, in "Vittoria Accoramboni", tot een collectieve tragedie: een bloedbad'. Bepalende termen in deze liefdespoëtica van Stendhal: *passion* en *énergie*. Allemaal koren op de molen van Du Perron.

Diens derde verhaal uit het oorspronkelijke schema, over een vijfenvestigjarige oud-officier (Horner) en zijn huwelijk met een eenentwintigjarige jongere vrouw, is ermee volgepompt. Het

moge duidelijk zijn, meent Snoek (en ik met hem), dat 'Du Perrons sympathie ligt bij hen die weten te luisteren naar hun hartschichten, hun diepste gevoelens, de stem van het bloed, en dienengevolge lak hebben aan conventies en de heersende moraal'. In het vijfde verhaal, 'Scenario tegen de vrijheid', gaat het over de vrije liefde versus huwelijksrouw. Het is een reprise van de discussie die Ducroo (Du Perron) en Héverlé (Malraux) in *Het land van herkomst* voeren. De eerste is fel voorstander van trouw in de liefde, de tweede proclameert de moderne vrijheid in de liefde. Du Perron verdedigt de 'primitieve eisen', waartoe allereerst de jaloezie behoort.

Daarvan was bij mij ook na ruim twintig jaar nog veel blijven hangen. Dat had indruk gemaakt. Dat rekende ik namelijk tot de schaduwzijden van deze interessante man. Ja, Du Perron kende het laaiende vuur van de jaloezie. In *Het land van herkomst* heeft Ducroo het over de jaloezie om het verleden, de veenbrand in hemzelf die daar smeulde omwille van dat stuk uit het leven van zijn geliefde (Jane) dat hij niet met haar had kunnen delen. Een verleden dat hij had willen kennen, maar niet kent, iets waar hij invloed op had willen hebben maar niet gehad heeft. Een verpulverend besef dat venijn in hem aanmaakt als bij een abject insect. Zelf zal hij het nooit zo hebben willen zien, maar mij leek dat nogal pathologisch. Ik was het stellig met Héverlé eens dat 'de jaloezie tot de lagere instincten behoort die bestreden moeten worden'. Du Perron zou hebben tegengeworpen dat mensen die geen jaloezie kennen klaarblijkelijk niet genoeg van hun geliefde houden. Hij bepleitte 'absolutisme in de trouw' en zag jaloezie als een noodzakelijk instrument daarvan.

Ik dacht aan Veerle. Ik vroeg me af wat het in ons geval betekende dat jaloezie geen enkele rol speelde in de dynamiek van ons liefdesleven. Was ik een slapjanus, een vent zonder vuur? Ontbrak het ons aan werkelijke passie?

- Carel Peeters - *Lof van de combinatie* : een bundel essays en kritieken. De naam van Du Perron – als individualistisch denker – valt verscheidene malen. In het boek, dat onder meer twee essays over Menno ter Braak bevat, komt Du Perron voor op blz. 17, 30, 36, 72, 298, 301, 343, 358-361, 435 en 437.

“Individualisme kan heel goed samengaan met betrokkenheid. Als het om echt individualisme gaat, is er geen beter voorbeeld dan E. du Perron: een schrijver met een weerbaar en levendig temperament, origineel, ongezoeten, zakelijk en vrij van huichelarij. ‘Van hem heeft men kunnen leren,’ schreef Vestdijk na de oorlog in zijn *Zuiverende kroniek*, ‘hoe men zich, individualist blijvend, voor de werkelijkheid kan openstellen.” (p. 437)

lof van de combinatie

Carel Peeters

De Harmonie

- Binnenkort verschijnt er een Matchbox-boekje (een boekje op klein formaat) met het 'gedichtje' van Max de Jong over E. du Perron. Kosten zijn: €6,95

Deze luciferboekjes worden gemaakt door Bob Polak, publicist te Bergen (N.-H).

Zie <https://www.matchbox.com/>

Hieronder een deel van het gedichtje:

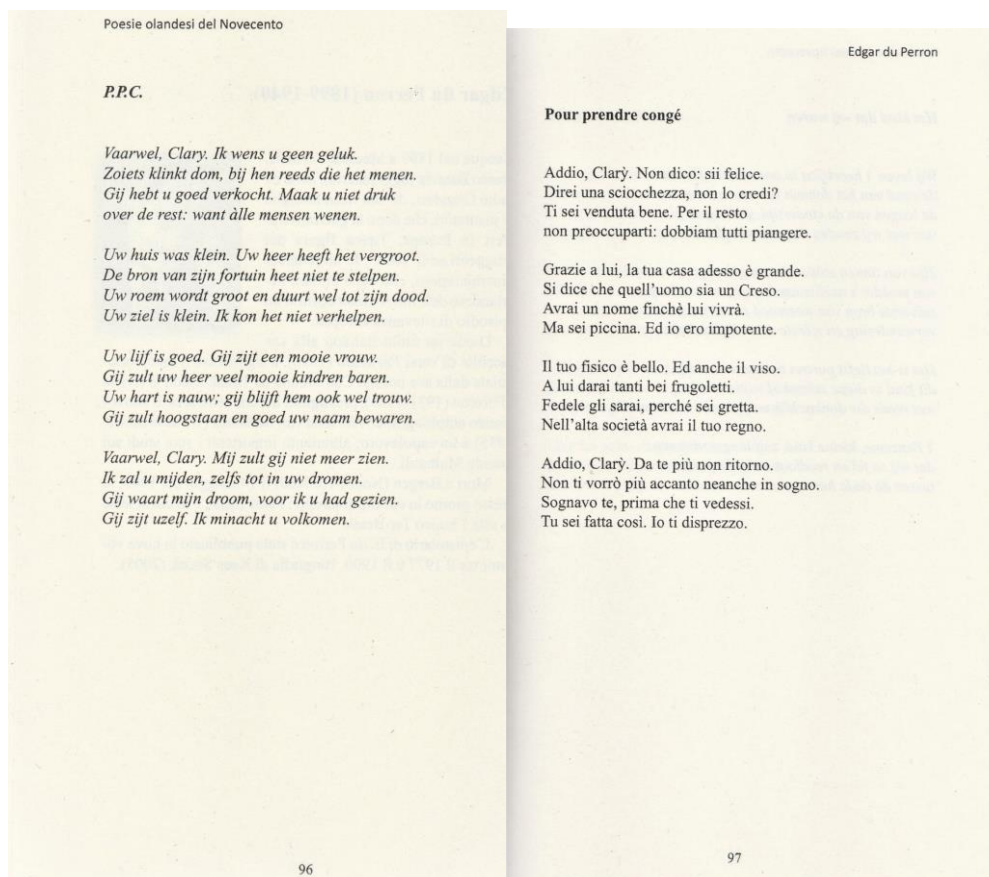
du Perron
du Perron
du Perron
du Perron
du Perron
du Perron
du Perron
du Perron

god zij met ons
god zij met ons
god zij met Perron

du Perron
du Perron
du du Per Per ron ron
du Per duper duper

Berichten op de [Facebookpagina E.du Perron](#)

- Op dit [You Tube kanaal Gedichten](#) is een voordracht van het gedicht Sonnet van Burgerdeugd van E. du Perron te beluisteren.
- Du Perron in het Italiaans in “Poesie Olandesi del Novecento”, naast vele andere dichters, van Jacques Bloem tot en met Hans Andreus.

Edgar du Perron (1899-1940)

Nacque nel 1899 a Meester Cornelis, presso Batavia (oggi Jakarta), nelle ex Indie Olandesi, da una ricca famiglia di piantatori, che dopo la guerra si trasferì in Europa. Tipica figura dei "ruggenti anni Venti", fu un letterato dinamicissimo, che nella cultura neerlandese dell'interbellum costituì un episodio di rilevanza europea.

Diede un titolo italiano alla sua raccolta di versi *Parlando* (1930), a significare il tono colloquiale della sua poesia. Con Menno ter Braak fondò la rivista «Forum» (1931-1935), prestigiosa tribuna letteraria. Il suo romanzo autobiografico *Het land van herkomst* (Il Paese natale, 1935) è un capolavoro; altrettanto importanti i suoi studi sul grande Multatuli.

Morì a Bergen (Noord-Holland) il 14 maggio del 1940, lo stesso giorno in cui capitolarono i Paesi Bassi, e in cui si tolse la vita l'amico Ter Braak.

L'epistolario di E. du Perron è stato pubblicato in nove volumi tra il 1977 e il 1990. Biografia di Kees Snoek (2005).

- Artikel in het blad [Argus](#) (jrg. 6, nr. 122, 16 maart 2022) over het debuut van [E. du Perron](#) en de rol die Blaise [#Cendrars](#) daarbij speelde.

Gedrukt voor het EDPG door De Uitvreter

	aantal Prijs
1994 - Polemieck in poëzie - G. Kettman jr & E. du Perron [i.s.m. Avalon Pers]	(uitverkocht)
1995 - Drie tegen één op 'n Perron - diverse auteurs	11 € 12,00
1996 - Chère mademoiselle - E. du Perron	3 € 12,00
1998 - water closet regained / A.V. Thelen	(uitverkocht)
1999 (mei) - 't Leven is mooi	(uitverkocht)
1999 (nov.) - Steeds je Pierre - Pierre Dubois	(uitverkocht)
2005 - Het leven is wellicht een farce - Kees Snoek	8 € 11,00
2007 - François Charpèt - Eddy du Perron	152 € 12,00
2008 - De zwanen van Gistoux - S. Vestdijk, P. Pia, E. du Perron	4 € 10,00
2012 - Après la victoire: twee kwatrijnen voor H. Marsman. E. du Perron & M. ter Braak	(uitverkocht)

Gedrukt/uitgegeven door Indisch Genealogische Vereniging

2020 - Eddy du Perron, Leven volgens de eigen aard - Kees Snoek	3 € 20,00
---	-----------

Gedrukt voor het EDPG door Houtpers Wageningen

2020 - C. Buddingh' - In memoriam E. du Perron	13 € 20,00
--	------------

Wilt u een titel bestellen? Dat kan door een mail te sturen naar: info@edpg.nl